Torstai 29. huhtikuuta 2021

P9_TA(2021)0156

Bolivia ja entisen presidentin Jeanine Añezin ja muiden viranhaltijoiden pidättäminen

Euroopan parlamentin päätöslauselma 29. huhtikuuta 2021 Boliviasta ja entisen presidentin Jeanine Añezin ja muiden viranhaltijoiden pidättämisestä (2021/2646(RSP))

(2021/C 506/11)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon 28. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman Bolivian tilanteesta ([1]),

— ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 23. lokakuuta 2020 Euroopan unionin puolesta antaman julkilausuman Bolivian yleisvaaleista ja korkean edustajan tiedottajan 14. maaliskuuta 2021 antaman julkilausuman Bolivian viimeaikaisista tapahtumista,

— ottaa huomioon Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnan (ACHR) 16. maaliskuuta 2021 antaman lehdistötiedotteen oikeudenmukaista menettelyä ja oikeussuojan saatavuutta koskevien Amerikan normien noudattamisesta Boliviassa,

— ottaa huomioon YK:n pääsihteerin tiedottajan 13. maaliskuuta 2021 antaman julkilausuman Boliviasta,

— ottaa huomioon Amerikan valtioiden järjestön (OAS) pääsihteeristön 15. ja 17. maaliskuuta 2021 antamat julkilausumat Bolivian tilanteesta,

— ottaa huomioon Bolivian poliittisen perustuslain,

— ottaa huomioon vuonna 1969 tehdyn Amerikan ihmisoikeussopimuksen (San Josén sopimus),

— ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Bolivian poliittinen ja sosiaalinen tilanne on edelleen erittäin huolestuttava 20. lokakuuta 2019 pidettyjen presidentinvaalien jälkeen; ottaa huomioon, että ainakin 35 ihmistä kuoli ja 833 loukkaantui laajalle levinneiden ja väkivaltaisten mielenosoitusten yhteydessä, ja monia muita pidätettiin vastoin oikeudenmukaisen menettelyn sääntöjä, samalla kun raportoitiin laajalle levinneistä ihmisoikeusloukkauksista ja väärinkäytöksistä; ottaa huomioon, että presidentti Evo Morales erosi virastaan ja lähti maasta; ottaa huomioon, että useat eroamiset johtivat valtatyhjiöön ja senaatin toinen varapuheenjohtaja Jeanine Áñez ryhtyi hoitamaan väliaikaisen presidentin tehtäviä perustuslain mukaisesti; ottaa huomioon, että Bolivian perustuslakituomioistuin (TCP) tuki Jeanine Áñezia väliaikaisena presidenttinä;

B. ottaa huomioon, että Jeanine Ánez ja väliaikaiset viranomaiset toteuttivat perustuslaillisen toimeksiantonsa mukaisesti tarvittavat toimet järjestääkseen uudet demokraattiset, osallistavat, avoimet ja oikeudenmukaiset vaalit lokakuussa 2020 covid-19-pandemian aiheuttamista haasteista huolimatta; ottaa huomioon, että MAS-puolueen Luis Arce voitti presidentinvaalit ja että Jeanine Áñez sekä kansainvälinen yhteisö, Euroopan unioni mukaan lukien, tunnustivat vaalivoiton, millä varmistettiin avoin ja rauhanomainen vallansiirto;

C. ottaa huomioon, että viime kuukausina on vahvistettu useiden MAS:n kannattajia koskevien oikeudenkäyntien peruuttaminen tai lopettaminen, kun taas MAS:n hallitusta vastustavien poliitikkojen oikeudellisen vainon uhka on lisääntynyt; ottaa huomioon, että 18. helmikuuta 2021 hyväksyttiin epämääräinen asetus 4461, jolla myönnettiin yleinen armahdus presidentti Arcen hallituksen kannattajille, jotka olivat Áñezin hallinnon aikana syytteessä lokakuussa 2019 alkaneeseen poliittiseen kriisiin liittyvistä rikoksista;

([1]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0077.

D. ottaa huomioon, että 13. maaliskuuta 2021 Jeanine Áñez, kaksi hänen ministeriään, entinen energiaministeri Rodrigo Guzmán ja entinen oikeusministeri Álvaro Coimbra, sekä muita henkilöitä, jotka muodostivat väliaikaisen hallituksen vuosina 2019–2020, pidätettiin syytettyinä ”terrorismista, kansankiihotuksesta ja salaliitosta” sekä osallistumisesta vallankaappaukseen vuonna 2019; ottaa huomioon, että heidän tutkintavankeutensa on pidentynyt kuuteen kuukauteen ja että entistä presidentti Añezia odottaa 24 vuoden vankeus, jos hänet tuomitaan; ottaa huomioon, että kolmesta muusta entisestä ministeristä on annettu pidätysmääräys; ottaa huomioon, että entiseltä presidentiltä Jeanine Áñezilta evättiin pidätyksen alussa lääketieteellinen apu;

E. ottaa huomioon, että syyttäjät nostivat syytteet MAS:n entisen kongressin jäsenen tekemän valituksen perusteella ja väittävät, että edellä mainitut henkilöt edistivät, johtivat ja tukivat järjestöjä, joiden tavoitteena oli rikkoa Bolivian ”perustuslaillinen järjestys”, ja olivat jäseninä tällaisissa järjestöissä; ottaa huomioon, että syyttäjät syyttivät Jeanine Áñezia väliaikaisena presidenttinä mutta ei siviilinä tai muun julkisen tehtävän hoitajana; ottaa huomioon, että vuoden 2009 perustuslain 159 pykälän 11 momentissa, 160 pykälän 6 momentissa, 161 pykälän 7 momentissa ja 184 pykälän 4 momentissa sekä 8. lokakuuta 2010 annetussa laissa säädetään erityisestä menettelystä presidentin, varapresidentin ja korkeiden virkamiesten tuomitsemiseksi eri tuomioistuimissa; ottaa huomioon, että presidentti Áñezia koskeva oikeudenkäyntimenettely, jota seuraa syyttäminen, ei ole Bolivian perustuslain mukainen; ottaa huomioon, että syytteiden liitteenä olevissa asiakirjoissa esitetyt todisteet vaikuttavat epäselviltä;

F. ottaa huomioon, että näistä rikoksista syytteessä olevat väittävät, että heitä vainotaan; toteaa, että tähän mennessä pidätetyiksi joutuneet väittävät, että heille ei ilmoitettu asianmukaisesti syytteistä, vaikka yleisen syyttäjän virasto korosti, että pidätysmääräykset annettiin lain mukaisesti ja loukkaamatta pidätettyjen oikeuksia; ottaa huomioon, että oikeusasiamies päätti seurata Bolivian poliisin ja syyttäjänviraston toimia varmistaakseen, että asianmukaista menettelyä ja pidätettyjen oikeutta puolustukseen kunnioitetaan;

G. ottaa huomioon, että Amerikan maiden demokratian peruskirjan 3 artiklassa julkisen vallan eriyttäminen ja riippumattomuus määritellään edustuksellisen demokratian olennaiseksi osaksi; ottaa huomioon, että San Josén sopimuksen 8 artiklassa korostetaan oikeudellisia takeita ja oikeudenmukaista menettelyä; ottaa huomioon, että useat kansainväliset järjestöt ovat ilmaisseet huolensa oikeudellisten mekanismien väärinkäytöstä Boliviassa ja siitä, että hallitseva puolue käyttää niitä yhä useammin sortovälineinä; ottaa huomioon, että vastavalittu presidentti Arce lupasi, että hänen hallintonsa aikana syyttäjiä ja tuomareita ei painosteta poliittisesti;

H. ottaa huomioon, että jatkuvat ilmoitukset riippumattomuuden puutteesta, laajalle levinneestä poliittisesta ohjauksesta ja korruptiosta heikentävät Bolivian oikeusjärjestelmän uskottavuutta;

I. ottaa huomioon, että IACHR on korostanut, että tietyt Bolivian terrorismin vastaiset lait ovat laillisuusperiaatteen vastaisia, koska niihin sisältyy muun muassa terrorismin tyhjentävä määritelmä, joka on väistämättä liian laaja tai epämääräinen; katsoo, että valtioiden olisi kunnioitettava laillisuusperiaatetta rikosten määrittelyssä; ottaa huomioon, että perustuslakituomioistuimelle esitetyt valitukset, joissa vaaditaan, että kansankiihotusta koskeva rikoslain 123 pykälä ja terrorismia koskeva 133 pykälä olisi julistettava perustuslain vastaisiksi, koska niiden väitetään rikkovan Amerikan ihmisoikeussopimusta ja Bolivian perustuslakia, odottavat perustuslakituomioistuimen ratkaisua;

J. ottaa huomioon, että EU on Bolivian pitkäaikainen kumppani ja että sen olisi tuettava edelleen Bolivian demokraattisia instituutioita, oikeusvaltion vahvistamista, ihmisoikeuksia sekä maan taloudellista ja sosiaalista kehitystä; ottaa huomioon, että EU:lla on ollut merkittävä rooli välittäjänä maan rauhoittamisessa vuosina 2019 ja 2020 ja vaalien tukemisessa;

1. tuomitsee entisen väliaikaisen presidentin Áñezin, hänen kahden ministerinsä ja muiden poliittisten vankien mielivaltaiset ja laittomat pidätykset; kehottaa Bolivian viranomaisia vapauttamaan heidät välittömästi ja luopumaan heitä vastaan poliittisista syistä nostetuista syytteistä; kehottaa luomaan avoimen ja puolueettoman oikeudenkäyttöjärjestyksen, jossa ei ole poliittista painostusta, ja vaatii viranomaisia antamaan kaiken tarvittavan lääkintäavun pidätettyjen hyvinvoinnin varmistamiseksi;

2. korostaa, että entinen presidentti Áñez täytti Bolivian perustuslain mukaisen velvollisuutensa senaatin toisena varapuhemiehenä täyttäessään presidentin viran, joka oli jäänyt tyhjäksi entisen presidentin Evo Moralesin erottua väkivaltaisten mielenosoitusten johdosta; toteaa, että mielenosoitusten syynä oli vaalivilppiyritys; korostaa, että Bolivian monikansallinen tuomioistuin hyväksyi vallansiirron Jeanine Áñezille; katsoo, että 18. lokakuuta 2020 järjestetyt vaalit saatiin vietyä läpi ilman välikohtauksia ja täydellisin demokraattisin takein;

Torstai 29. huhtikuuta 2021

3. on huolissaan Bolivian oikeusjärjestelmän riippumattomuuden ja puolueettomuuden puutteesta sekä rakenteellisten ongelmien yleisyydestä; toteaa, että riippumattomuuden puute vaikuttaa oikeussuojan saatavuuteen ja yleisemmin heikentää kansalaisten luottamusta kansalliseen oikeusjärjestelmään; tuomitsee oikeuslaitokseen kohdistetun poliittisen painostuksen poliittisten vastustajien vainoamiseksi ja korostaa, että on tärkeää säilyttää oikeudenmukaista menettelyä koskevat takeet ja varmistaa, että oikeuslaitos on vapaa kaikesta poliittisesta painostuksesta; korostaa, että uhrit ansaitsevat todellisen ja puolueettoman oikeuden ja että kaikki syylliset olisi saatettava vastuuseen ilman armahduksia heidän poliittisten mielipiteidensä vuoksi; kehottaa kunnioittamaan täysimääräisesti vallankäytön elementtien riippumattomuutta ja noudattamaan täyttä avoimuutta kaikissa oikeudenkäynneissä;

4. korostaa, että kaikissa oikeudenkäynneissä on noudatettava täysimääräisesti kansainvälisessä oikeudessa vahvistettua oikeudenmukaisen menettelyn periaatetta; korostaa, että niiden olisi tarjottava oikeudelliset takeet, joilla varmistetaan oikeusturva ja oikeussuojan saatavuus osana riippumatonta ja puolueetonta oikeusjärjestelmää, johon muut valtion toimielimet eivät puutu;

5. kehottaa Boliviaa toteuttamaan viipymättä oikeusjärjestelmän rakenteellisia muutoksia ja uudistuksia, erityisesti sen kokoonpanon osalta, jotta voidaan taata oikeudenmukaiset ja uskottavat oikeudenkäynnit, puolueettomuus ja oikeudenmukaiset menettelyt; kehottaa Bolivian hallitusta puuttumaan maassa laajalle levinneeseen korruptioon; kehottaa Bolivian hallitusta muuttamaan kansankiihotukseen ja terrorismiin liittyviä rikoslain pykäliä, joissa on liian laajoja terrorismin määritelmiä, jotka mahdollisesti aiheuttavat laillisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden rikkomista;

6. kehottaa Bolivian syyttäjänvirastoa käynnistämään uudelleen tutkimuksen, joka koskee Moralesin hallituksen väitettyä julkisten varojen kanavoimista Neurona-konsulttiyritykselle 1,6 miljoonan Yhdysvaltain dollarin edestä sääntöjenvastaisten maksujen kautta;

7. muistuttaa, että Bolivian toimielinjärjestelmässä on välttämättä tehostettava toimivia vuoropuhelun kanavia demokraattisten arvojen, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi; kehottaa Bolivian viranomaisia johtamaan sovintoprosessia, jolla pyritään purkamaan Bolivian yhteiskunnassa piilevät jännitteet ja vihamielisyydet;

8. ilmaisee huolensa Boliviassa vuodesta 2019 lähtien jatkuneesta ja pahenevasta vaikeasta sosiaalisesta ja poliittisesta tilanteesta ja pitää erittäin valitettavana tragediaa, joka on kohdannut kaikkia kaikkiin osapuoliin kuuluvia Bolivian levottomuuksien uhreja; korostaa, että on tärkeää ehdottomasti säilyttää valtion täysin laillisesti monietninen ja monikielinen luonne; kehottaa Boliviaa toteuttamaan rakenteellisia muutoksia ja uudistuksia, mukaan lukien riippumattoman ja puolueettoman oikeusasiamiehen nimittäminen, jotta voidaan puuttua maassa syntyneiden kriisien perimmäisiin syihin;

9. katsoo, että EU:n ja Bolivian olisi jatkettava ja tehostettava sitoutumistaan ja vuoropuheluaan GSP+-neuvottelujen yhteydessä, koska Bolivia on ainoa Andien yhteisön maa, jolla ei ole sopimusta EU:n kanssa; katsoo, että EU:n olisi jatkettava Bolivian tukemista ja oltava valmis sitoutumaan vielä enemmän edellyttäen, että tilanteen parantamiseksi toteutetaan selkeitä toimia ja että demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia kunnioitetaan;

10. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Bolivian hallitukselle, Bolivian monikansalliselle perustuslakituomioistuimelle, Amerikan valtioiden järjestölle, Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnalle, Andien parlamentille ja EU:n ja Latinalaisen Amerikan parlamentaariselle edustajakokoukselle, YK:n pääsihteerille ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetulle.